

ZORGZWAARTE
BEKOSTIGING

Handreiking productenboek

versie 1.0

Enschede, april 2008
HW/08/0669/imzhand

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Toepassing productenboek	4
3.	Het product	5
4.	Productenboek	7

BIJLAGEN

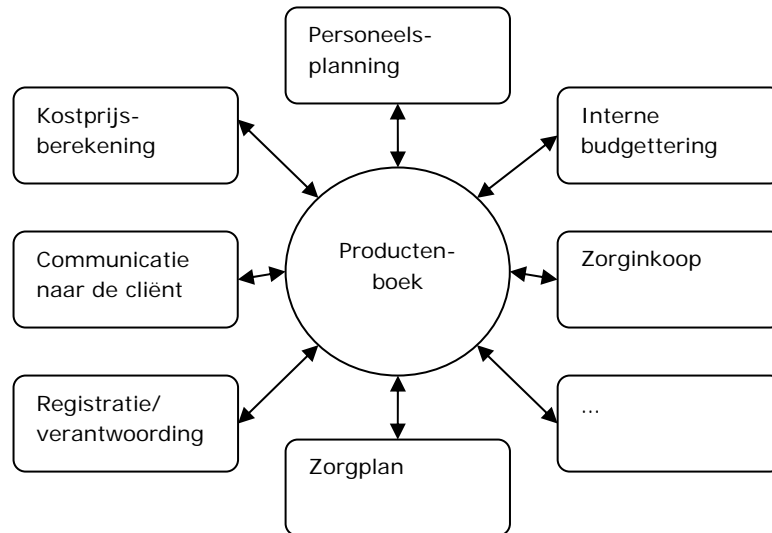
Bijlage 1	Kapstok vaststellen kernaspecten inhoud productenboek	7
Bijlage 2	Overzicht activiteiten	8
Bijlage 3	Voorbeeld productomschrijving	13

1. Inleiding

De manier waarop het Ministerie van VWS zorginstellingen in Nederland financiert gaat vanaf 2009 veranderen. Dit is de zogenaamde zorgzwaartebekostiging. Ter voorbereiding op de definitieve invoering van de zorgzwaartebekostiging per 1 januari 2009, dient u als zorgaanbieder verschillende aanpassingen door te voeren met betrekking tot de bedrijfsvoering. In het 'Stappenplan zorginstellingen versie 1.0' zoals dat is te vinden op www.zorgzwaartebekostiging.nl, zijn gewenste en noodzakelijke aanpassingen beschreven. De handreiking productenboek biedt u ondersteuning bij het opstellen/aanpassen van een productenboek binnen de kaders van de zorgzwaartebekostiging.

2. Toepassing productenboek

Het productenboek dient als ondersteuning bij de interne bedrijfsvoering. Het productenboek is een gecentraliseerde bron van informatie met als doel verschillende bedrijfsprocessen/activiteiten te ondersteunen. Dit wordt weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 1. Toepassing productenboek

De door het productenboek te ondersteunen bedrijfsprocessen/activiteiten bepalen de inhoudelijke eisen die aan het productenboek worden gesteld. Omdat aan bedrijfsprocessen niet in iedere instelling op dezelfde manier een invulling wordt gegeven, kunnen deze eisen verschillen per instelling. De tabel in bijlage 1 kunt u gebruiken als kapstok om de vereiste inhoud van het productenboek vast te stellen.

3. Het product

De kern van het productenboek vormt 'het product'. U dient dan ook vast te stellen wat binnen uw instelling onder 'het product' wordt verstaan. Een product kan worden gezien als alle activiteiten die worden aangeboden om aan de zorgvraag van een cliënt te voldoen. Een product kan één maar ook meerdere activiteiten omvatten.

De zorgvraag van een verblijfsgeïndiceerde cliënt wordt vertaald naar een zorgzwaartepakket, dit zorgzwaartepakket hoeft niet het product te zijn. Met de producten die uw instelling aanbiedt moet het echter wel mogelijk zijn om een volledige invulling te geven aan het geïndiceerde zorgzwaartepakket. De invulling die wordt gegeven aan het geïndiceerde zorgzwaartepakket zal nader omschreven moeten worden in het zorgplan.

Let op: het productenboek beschrijft producten voor de gemiddelde cliënt. In het zorgplan kan de specifiek geboden zorg voor iedere cliënt nader worden uitgewerkt.

Een aantal voorbeelden van producten zijn:

- Het zorgzwaartepakket.
- De componenten (woonzorg, dagbesteding en behandeling) die deel uitmaken van het zorgzwaartepakket.
- De in het zorgzwaartepakket opgenomen AWBZ-functies.
- Activiteiten.
- Specifiek door de zorgaanbieder geformuleerde producten.
- Een combinatie van de reeds genoemde producten.
- Et cetera.

In onderstaande tabel wordt de koppeling tussen het product en het zorgzwaartepakket weergegeven. Onder het kopje 'product' kan dus ook bijvoorbeeld 'Wonen met begeleiding' als product vermeldt staan.

Product			ZZP (VG)						
Component	Functie	Activiteit	1	2	3	4	5	6	7
Woonzorg	OB-alg	...	X	X	X	X	X	X	X
	PV	Roepen voor opstaan			X	X	X	X	X
		Haren wassen				X	X	X	X
		Nagels knippen				X	X	X	X
		Et cetera				X	X	X	X
	VP	...				X	X		X
	AB-alg	...							
Dagbesteding	OB dag	...	X	X	X	X	X	X	X
Behandeling	BH	...				X	X	X	X

Tabel 1. Opbouw zorgzwaartepakket

In bijlage 2 kunt u een uitgebreider overzicht vinden met mogelijke activiteiten.

Let op: dit overzicht bevat arbitrair gekozen voorbeelden en vormt dus geen uitputtend overzicht.

4. Productenboek

Hoe ziet een productenboek er uit? Hier is geen eenduidig antwoord op te geven. Zoals reeds aangegeven dient iedere instelling zelf te bepalen:

1. welke inhoudelijke eisen aan het productenboek worden gesteld (hoofdstuk 2);
2. wat onder een product wordt verstaan (hoofdstuk 3).

Een productenboek kan beginnen met het beschrijven van de algemene visie op zorg van de zorgaanbieder, de doelen die worden nagestreefd, de cliëntgroepen die men wil bedienen et cetera. Uiteraard worden de te leveren producten opgenomen. Met de producten uit het productenboek wordt een invulling gegeven aan de zorgzwaartepakketten. In het productenboek kan volgens tabel 1 worden aangegeven welke producten worden geleverd en hoe deze kunnen worden gekoppeld aan een zorgzwaartepakket.

Vervolgens worden de afzonderlijke producten verder uitgewerkt. Navolgend is hiervoor een format opgesteld. Dit format kunt u zelf aanpassen dan wel verder uitwerken voor uw instelling. In bijlage 3 is een voorbeeld van een uitwerking opgenomen.

Het format bestaat uit drie hoofdonderdelen, namelijk:

ALGEMEEN

Hier wordt een globale omschrijving gegeven van het product en worden zowel de doelen als de doelgroep van het product beschreven.

LEVERINGSWIJZE

Hier wordt nader ingegaan op de manier waarop het product wordt geleverd. Aspecten zoals groepsgrootte, doorlooptijd, frequentie, hulpaanbod, locatie en betrokken deskundigheidsniveaus worden nader omschreven.

PRODUCTENMATRIX

Afhankelijk van de inhoudelijke eisen die aan het productenboek worden gesteld, kunnen in deze matrix bepaalde aspecten nader worden omschreven. Zo kan het voor de kostprijsberekening noodzakelijk zijn om inzicht te hebben in de mate waarin een beroep wordt gedaan op medewerkers met een bepaald deskundigheidsniveau. In de matrix kunt u dan bijvoorbeeld weergeven dat een verpleegkundige is betrokken bij de levering van het product en het aantal minuten dat de verpleegkundige is betrokken bij de levering van het product.

Daarnaast is het ook mogelijk om in het productenboek een matrix op te nemen waarin alle producten die door de instelling worden geleverd, zijn weergegeven.

PRODUCTNAAM			
Toelichting: het volgens paragraaf 1.3 vastgestelde product bepaalt de productnaam. Dit kan zijn: VG 1, woonzorg, verpleging, wonen met begeleiding, et cetera.			
ALGEMEEN			
OMSCHRIJVING			
Hier wordt een globale omschrijving gegeven van het product.			
DOELGROEP			
Bij dit onderdeel wordt de doelgroep waarop het product zich richt beschreven. Bij deze beschrijving dient de problematiek van de doelgroep als uitgangspunt.			
DOELEN			
Aanvullend op de omschrijving worden hier de specifieke doelen die met het product worden nagestreefd, geformuleerd.			
LEVERINGSWIJZE			
GROEPSGROOTTE			
Een product kan in een groep worden geleverd. Bij dit onderdeel wordt aangegeven welke groeps grootte bij de levering van een product wordt gehanteerd.			
DOORLOOPTIJD		Bijvoorbeeld maximaal 2 jaar	
Bij dit onderdeel wordt de termijn aangegeven waarin het product wordt aangeboden; is er sprake van een eenmalig aanbod, een periodieke levering of wordt het product gedurende langere tijd continu geleverd?			
FREQUENTIE/INTENSITEIT		Bijvoorbeeld drie keer per dag (ochtend, middag, avond)	
Bij dit onderdeel wordt aangegeven hoe vaak en eventueel op welke momenten het product, dan wel de activiteiten die onder het product vallen, worden geleverd aan de cliënt. Oftewel: hoe intensief vindt de zorglevering plaats?			
HULPAANBOD			
Bij dit onderdeel worden de belangrijkste kenmerken van het hulpaanbod beschreven.			
LOCATIE GELEVERDE ZORG		Bijvoorbeeld locatie A, afdeling B	
Bij dit onderdeel wordt aangegeven op welke locaties/afdelingen het product wordt aangeboden.			
BETROKKEN DESKUNDIGHEIDS-NIVEAU('S)/DISCIPLINEMIX		Bijvoorbeeld verpleegkundige, verzorgende	
Bij de levering van een product kunnen meerdere medewerkers met verschillende deskundigheidsniveaus betrokken zijn. Bij dit onderdeel wordt aangegeven welke disciplinemix betrokken is bij de levering van het product. Optie is om ook de bijbehorende FWG-schaal te benoemen, zodat de betrokken deskundigen ook voor bijvoorbeeld de financiële afdeling herkenbaar zijn.			
PRODUCTENMATRIX			
PRODUCT	EVENTUELE NADERE OPSPLITSING IN ACTIVITEITEN	DISCIPLINEMIX	TIJD
Product A	Activiteit 1	Verpleegkundige	5 minuten
		Verzorgende	3 minuten
	Activiteit 2	Verpleegkundige	8 minuten
Et cetera	Et cetera	Et cetera	Et cetera

Tabel 2. Format productomschrijving

Te ondersteunen proces							
	Kostprijs- berekening	Personeels- planning	Interne budgettering	Communicatie cliënt	Intake/ Zorgplan	Zorginkoop	Registratie/ verantwoording
Kernaspecten inhoud							
Algemene beschrijving van de doelgroep, de doelen en het product				X	X	X	X
Groepsgrootte	X	X		X	X	X	X
Doorlooptijd				X	X	X	
Frequentie/Intensiteit		X	X	X	X	X	X
Locatie geleverde zorg		X	X	X	X	X	X
Betrokken deskundigheidsniveau/disciplinemix	X	X			X	X	X
<i>Productenmatrix:</i>							
Eventuele nadere opsplitsing in activiteiten	X	X	X	X	X	X	X
Benodigde tijd per product/daaronder uit te voeren activiteit	X	X				X	X
Kostprijs	X		X	X		X	
Tarieven ZZP's	X		X			X	

Tabel 1.1. Kapstok vaststellen kernaspecten inhoud productenboek

Persoonlijke Verzorging

De functie Persoonlijke Verzorging is gericht op activiteiten op het gebied van de dagelijkse levensverrichtingen in de vorm van persoonlijke zorg (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2008). Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten. Bij deze activiteiten kan het gaan om het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten, het stimuleren om de activiteiten zelf te doen of het aanleren van de activiteiten (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2008).

 Opstaan

 Aankleden

 Toiletgang

 Wassen aan wastafel

 Wassen in bed

 Douchen

 Scheren

 Gebitsverzorging

 Nagels knippen

 Zich verplaatsen in zit- of lighouding

 Aanbrengen en verwijderen hulpmiddelen (steunkousen, rolstoel, korset, et cetera)

 Nuttigen voeding (ontbijt/warme maaltijd/overig)

 Zalven

 Inspectie van de intacte huid op (dreigende) vervormingen, ontstekingen en/of infecties

 Druppelen/sprayen

 Vernevelen

 Medicijnen controleren en uitdelen (inclusief aftekenen).

 Medicijnen toedienen.

Tabel 2.1. Overzicht mogelijke activiteiten PV

Verpleging

De functie Verpleging is gericht op verpleegkundige taken in de vorm van:

- 1. Voorbehouden handelingen en andere activiteiten die tot de functie Verpleging horen, die in opdracht van de huisarts uitgevoerd worden.*
- 2. Een zelfstandige activiteit op eigen gezag en verantwoordelijkheid van de verpleegkundige (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2008).*

Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke handelingen/activiteiten.

Decubituspreventie

Decubitusbehandeling

Wondverzorging

Zwachtelen

Toedienen van zuurstof

Uitzuigen trachea, mond/keelholte

Temperatuur meten/pols tellen/controle ademhaling/controle gewicht

Controle huid/vochthuishouding/uitscheiding urine/faeces

Bloeddruk meten

Injecteren

Inbrengen infuus

Inbrengen sondes

Katheteriseren

Blaasspoelen

Manueel faeces verwijderen

Inbrengen rectum canule

Verwisselen van de buitencanule

Epidurale/spinale pijnbestrijding

Intraveneuze medicatie- vocht- en voedingtoediening

Drainage maag/thorax

Fototherapie

Tabel 2.2. Overzicht mogelijke activiteiten VP

Activerende begeleiding (AB)

Activerende Begeleiding richt zich op die beperkingen waarvan te verwachten valt dat door een doelgerichte en methodische aanpak (blijvende) verbeteringen in het functioneren kunnen worden bereikt, of verergering kan worden voorkomen. De interventie is gestructureerd, programmatisch en richt zich op een specifiek doel. De verzekerde moet hiervoor gemotiveerd, leerbaar en trainbaar zijn (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2008.)

Conform de beleidsregels kan Activerende Begeleiding zich ook richten op mantelzorg in de directe omgeving van de cliënt, die indirect ten goede komt aan de cliënt.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten.

Trainen van vaardigheden om beperkingen na een ziekte terug te dringen
Training gericht op zelfstandig functioneren
Gesprekken om gedrag te veranderen of te leren omgaan met gedragsproblemen of een psychische stoornis
Pedagogische/psychologische dienstverlening
Sociale vaardigheidstraining
Psychomotorische therapie
Creatieve therapie
Speltherapie
Beeldende- en muziektherapie
Pedagogische gezinsbegeleiding
Psychiatrische gezinsbegeleiding
Psychosociale gezinsbegeleiding
Multiprobleem gezinsbegeleiding

Tabel 2.3. Overzicht mogelijke activiteiten AB

Ondersteunende begeleiding (OB)

De functie Ondersteunende Begeleiding is gericht op de bevordering of behoud van zelfredzaamheid of bevordering van de integratie van de verzekerde in de samenleving. De functie Ondersteunende Begeleiding kan (deels) zijn aangewezen als is vastgesteld dat Behandeling of Activerende Begeleiding geen adequate oplossing biedt om de zelfredzaamheid en integratie in de samenleving van de verzekerde te bevorderen of te handhaven (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2008).

Conform de beleidsregels kan Ondersteunende Begeleiding worden aangeboden in de vorm van individuele begeleiding of in groepsverband.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten.

 Begeleiden bij pijn

 Probleem oplossen, besluiten nemen en gevolgen inschatten

 Vrijtijdsondersteuning

 Helpen bij formuleren van doelen/bijstellen doelen

 Begeleiden bij fysiek, agressief of gewelddadig gedrag

 Zelf allerlei administratieve zaken afhandelen

 Toezicht houden

 Initiëren en uitvoeren eenvoudige taken (eten maken/was doen)

 Ondersteuning met betrekking tot financiën

 Dagelijkse routine regelen: structuur in dagindeling

 Dagelijkse bezigheden: activiteiten plannen/uitvoeren

 Zich redden bij het gebruik van openbaar vervoer

 Zich redden in winkels, postkantoor, bank enzovoort

 Communicatie: een gesprek voeren

 Begeleidende gesprekken

 Hulpmiddelen voor communicatie leren gebruiken (tel/computer/et cetera)

Tabel 2.4. Overzicht mogelijke activiteiten OB

Behandeling (BH)

Behandeling omvat behandeling van specifiek medische, specifiek gedragswetenschappelijke of specifiek paramedische aard gericht op herstel of voorkoming van verergering van een somatische of psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap, te verlenen door een instelling (Artikel 8 Besluit zorgaanspraken).

Voor behandeling is kenmerkend dat de diagnose nog niet is gesteld en het onderzoek ten behoeve daarvan nog moet worden verricht. De behandeling is vervolgens gericht op het herstel of voorkomen van verergering van de aandoening of handicap, niet op het leren omgaan met de (gevolgen van de) aandoening of handicap. Dit laatste vormt onderdeel van de functie Activerende Begeleiding. In de praktijk zullen behandeling en activerende begeleiding vaak hand in hand gaan (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2008).

Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten.

Medische zorg

Fysiotherapie

Logopedie

Ergotherapie

Dietiek

Tabel 2.5. Overzicht mogelijke activiteiten BH

PRODUCTNAAM
Wonen met begeleiding
ALGEMEEN
<p>OMSCHRIJVING</p> <p>Het gaat om een wonen met begeleiding variant voor cliënten die ondersteuning behoeven bij het zetten van de stap naar zelfstandig wonen. Het begeleidingstraject bestaat uit twee fasen; een aanlooffase en een daarop volgende woonfase.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Aanlooffase In de aanlooffase bestaat het hulpaanbod uitsluitend uit begeleiding. Deze begeleiding wordt aan de cliënt geboden door een vaste woonmaatschappelijk werker die samen met de cliënt het wonen voorbereidt. ■ Woonfase In de woonfase bestaat het hulpaanbod uit een combinatie van wonen en begeleiding. De cliënt krijgt een reguliere huurwoning ter beschikking. Wat betreft de begeleiding houdt de cliënt in principe dezelfde woonmaatschappelijk werker, die de cliënt nu bezoekt in de woonsituatie.
<p>DOELGROEP</p> <p>Cliënten met een lichte tot matige verstandelijke beperking die begeleiding behoeven bij het zelfstandig wonen en voldoende perspectief hebben om binnen ongeveer anderhalf jaar geheel zelfstandig te wonen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Leeftijd: vanaf 18 jaar. ■ Geslacht: zowel vrouwen als mannen. ■ Gezinssituatie: alleenstaanden, alleenstaande ouders, gezinnen. <p>Om in aanmerking te komen voor dit product is een verblijfsindicatie vereist.</p>
<p>DOELEN</p> <p>Cliënten die nog niet in staat zijn om zelfstandig te wonen dusdanig begeleiden dat binnen ongeveer anderhalf jaar geheel zelfstandig gewoond kan worden.</p>
LEVERINGSWIJZE
<p>GROEPSGROOTTE </p> <p>Dit product wordt individueel aangeboden.</p>
<p>DOORLOOPTIJD</p> <p>De duur van de aanlooffase is afhankelijk van de snelheid waarmee de randvoorwaarden geregeld kunnen worden en verschilt per cliënt.</p> <p>De duur van de woonfase is maximaal 1 jaar (een standaardtermijn van zes maanden, met een mogelijke verlenging van nog eens maximaal zes maanden).</p>
<p>FREQUENTIE/INTENSITEIT</p> <p>De begeleidingsintensiteit varieert afhankelijk van de gezinssituatie, de zwaarte van de problematiek en de mate waarin hulp geboden moet worden binnen verschillende leefgebieden. Dit product betreft de reguliere woonbegeleiding van gemiddeld 2,5 uur per week. Daarnaast zijn er nog de intensieve en preventieve woonbegeleiding, welke worden beschreven in afzonderlijke producten.</p>
<p>HULPAANBOD</p> <p>Het hulpaanbod van dit product is gericht op het bieden van hulp, toezicht en sturing ten aanzien van de <i>psychosociale/cognitieve</i> functies, met name waar het gaat om geheugen en denken en het psychosociaal welbevinden. Ten aanzien van de <i>sociale redzaamheid</i> wordt toezicht en stimulatie geboden en soms hulp. Ten aanzien van <i>ADL</i> en <i>mobiliteit</i> wordt aan de cliënten doorgaans geen hulp geboden. Het hulpaanbod van dit product wordt <i>voortdurend in de nabijheid</i> geleverd en uit zich</p>

PRODUCTNAAM			
Wonen met begeleiding bijvoorbeeld in (waar mogelijk) vermaatschappelijking, gericht op <i>stabilisatie of ontwikkeling</i> .			
LOCATIE GELEVERDE ZORG			
De woningen liggen verspreid over de stad. Het wonen met begeleiding wordt in zelfstandige woningen geboden. De maximale capaciteit bedraagt 60 plaatsen.			
BETROKKEN DESKUNDIGHEIDSNIVEAU('S)/DISCIPLINEMIX			
■ Woonmaatschappelijk werker			
PRODUCTENMATRIX			
PRODUCT	EVENTUELE NADERE OPSPLITSING IN ACTIVITEITEN	DISCIPLINEMIX	TIJD
Wonen met begeleiding	■ Ondersteuning met betrekking tot financiën	Woonmaatschappelijk medewerker	1 maal per week 15 minuten per week
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ondersteuning bij het regelen van dagelijkse routine: structuur in dagindeling ■ Ondersteuning bij het plannen van dagelijkse bezigheden ■ Ondersteuning bij het initiëren van eenvoudige taken (eten maken/was doen) 	Woonmaatschappelijk medewerker	90 minuten per week
	■ Vrijtjidsondersteuning	Woonmaatschappelijk medewerker	1 maal per week 30 minuten per keer

Tabel 3.1. Voorbeeld productomschrijving